

Aanvrager:	Stichting Baltan Laboratories
Titel:	van Homo naar Inter-esse
Gevraagd bedrag:	€ 350.000

NEGATIEF

Inleiding en samenvatting

Het is de missie van Baltan Laboratories om bij te dragen aan het ontwikkelen van nieuwe vergezichten op maatschappelijke uitdagingen door experiment en kruisbestuiving aan te jagen tussen kunst, wetenschap, design en technologie. Baltan onderzoekt samen met bedrijven en organisaties de maatschappelijke processen en uitingen daarvan die bepalend zijn voor onze toekomst, waarbij de kunstenaar als fundamentele onderzoeker van de eenentwintigste eeuw fungeert. Baltan is gevestigd in het Natlab op Strijp-S in Eindhoven.

Het programma van Baltan draait om de door de organisatie benoemde paradigmawisseling in het denken over de positie van de mens in de wereld. Baltan stelt in haar visie dat het idee dat we boven de natuur staan langzaam begint te kantelen. Het geloof in meerdere waarheden, voortkomend uit het postmodernisme, biedt volgens de aanvrager geen antwoord op klimaatverandering, sociale ongelijkheid en globalisering. Ook beseft de organisatie dat de tech-corporaties ons niet gaan redden. Dit nieuwe bewustzijn vereist een verschuiving naar een andere 'zijnstoestand'. Het daagt uit om opnieuw te kijken, te denken en te voelen. Baltan zet kunstenaars en ontwerpers centraal in het nadenken over deze nieuwe vorm. De impact van Baltan ontstaat in het door haar geïnitieerde artistieke onderzoek gericht op urgente maatschappelijke vraagstukken en het ontwikkelen van communities van professionals uit kunst, wetenschap en organisaties en bedrijven. Op regionaal vlak speelt Baltan daarbij de rol van netwerkorganisatie. Baltan maakt deel uit van AiR platform Brabant en werkt samen met onder meer Philips Design AVANS en Fontys. Dit kader wordt gevormd door drie thema's: 'Homo Sensorium' (relatie lichaam-technologie), 'Homo Sociologicus' (relatie mens-sociale omgeving) en 'Homo Economicus' (relatie mens-economie). Vanuit deze thema's worden artist-in-residencies gefaciliteerd en verschillende workshops, symposia en publieksbijeenkomsten geïnitieerd. Baltan werkt op dit moment volgens een bestuursmodel. Het is de ambitie om in 2021 over te gaan naar een Raad van Toezicht-model.

Financiële analyse

Baltan vraagt een bedrag aan van € 350.000 binnen de Regeling 1- en 2-jarig activiteitenprogramma voor een 2-jarig programma. In de periode 2019-2020 is Baltan ondersteund vanuit de Deelregeling Meerjarige programma's van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. In 2018 werd Baltan ondersteund voor een eenjarig activiteitenprogramma. Baltan heeft een voldoende solide financiële positie. Het vermogen om op korte en lange termijn aan verplichtingen te voldoen, alsook het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zijn momenteel op orde. Baltan zet in op groei. De gemiddelde jaarlijkse begroting voor 2021-2022 is ruim anderhalf keer hoger dan de gerealiseerde begroting in 2019. Baltan onderschrijft de Fair Practice Code. Baltan heeft de intentie uitgesproken om te gaan werken met de Richtlijn functie- en loonbouw presentatie-instellingen voor beeldende kunst voor wat betreft de salarissen. Voor makers wordt de Richtlijn Kunstenaarshonorarium gevolgd.

Overwegingen van de commissie

De commissie constateert dat Baltan zich als organisatie ontwikkelt en haar positie, in zowel Eindhoven, de omliggende regio alsook in het nationale veld, de afgelopen jaren heeft versterkt.

Adviezen - Regeling 2-jarig Activiteitenprogramma 2021-2022

Tevens waardeert ze de vele samenwerkingen die het platform aangaat met publieke en private partners en onderschrijft ze het belang hiervan voor het artistiek, maatschappelijk onderzoek.

Hoewel Baltan een waardevolle functie vervult binnen de creatieve- en technologische sector en de commissie zich positief uitlaat over de bijzondere werkwijze van het platform, is ze niet overtuigd van het huidige voorstel. Ze spreekt van een interessante thematiek maar vindt het jaarprogramma voor 2021-2022, ondanks de onderverdeling in drie programmalijnen, weinig helder in opzet. De verschillende thema's lijken willekeurig gekozen. In de ogen van de commissie biedt de structuur geen samenhang en is er eerder sprake van een uiteenlopend programma waarin een heldere focus ontbreekt. De commissie waardeert het onderzoek van langlopende trajecten maar mist tegelijkertijd informatie over de wijze waarop de resultaten precies getoond en gedeeld worden met publiek, ook met mensen buiten de eigen community. Daarnaast laat de commissie zich kritisch uit over de keuze voor de betrokken makers, denkers en onderzoekers die voornamelijk bestaan uit de 'usual suspects' terwijl ook nieuwere, minder gehoorde stemmen voor het programma te vinden zijn. De veilige keuze voor bestaande werken en gevestigde namen als Koert van Mensvoort, Arne Hendriks of Paolo Cirio zijn volgens de commissie te weinig prikkelend of onderscheidend. Hierdoor mist de commissie vernieuwing en stimulans voor het ontwerpveld. Ze noemt dit teleurstellend voor een op zich vooruitstrevende publieke, culturele instelling als Baltan.

Al met al, constateert de commissie dat het programma 'van Homo naar Inter-esse' potentie heeft, maar is er in haar optiek te weinig sprake van vernieuwing voor het vakgebied. Daarbij noemt ze het bereik beperkt en is de commissie niet overtuigd van de mate waarin het programma op nationaal niveau een betekenisvolle bijdrage zal leveren aan de Nederlandse ontwerpsector.

Kijkend naar de criteria van de regeling beoordeelt de commissie de artistieke en maatschappelijke waarde van het activiteitenprogramma als voldoende. De relevantie van de gekozen thematiek voor het vakgebied waardeert ze eveneens. De mate van divers publieksbereik en de consistentie in doel en opzet van de aanvraag is in de ogen van de commissie echter onvoldoende.

Advies van de commissie aan het bestuur

De commissie adviseert het bestuur deze aanvraag niet te honoreren. Ze meent, na bestudering van de aanvraag en op basis van bovenstaande overwegingen, dat de instelling onvoldoende aansluit op de doelstellingen van de Regeling 1- en 2-jarig activiteitenprogramma.